

(slova »všech společníků«) obch. zák.]. Mohou tedy věřitelé společností žalovati přímo i komanditistu, který se může po případě brániti jen námitkou, že vklad již splatil, nebo že vklad ztrátou nebo zaplacením jiných společenských dluhů jest vyčerpán, pokud se týče může použiti obran, které přísluší společnosti nebo jemu osobně. Výše vkladu každého komanditisty udává tudíž míru jeho případného osobního ručení a musí býti proto vklad ten přesně stanoven a vyznačen. Osobní stránka účastenství komanditisty na společnosti není tedy tak zcela lhostejnou, jak míní rekurentka. Jest nerozhodno, zaujal-li rejstříkový soud v obdobných případech jiné právní stanovisko, neboť nešlo o poměr mezi týmiž účastníky, o němž by mohlo býti tvrzeno, že byl již právoplatně vyřešen (§ 12 obč. zák.). Literatura, kterou rekurentka v dovolacím rekursu cituje, má na zřeteli převážně případ dědického nástupnictví v práva a povinnosti zůstavitele komanditisty, kde tedy více dědiců na komanditním vkladu, jako majetkovém právu participuje nezbytně jen v poměru dědických podílů a z důvodu práva dědického, předpokládajíc, že nedošlo mezi nimi k jinaké dohodě. V poměru vnitřním mohlo dojíti by jako v tomto případě k úmluvě, že více dědicům přísluší jen práva a povinnosti jediného komanditisty. Tu nebylo by závady, aby se tito dědicové, tvořící dle úmluvy vůči společnosti jednotku, nesúčastnili společným vkladem do určité nejvyšší výměry společenskou smlouvou stanovené (zde 300.000 Kč). Takovéto opatření, jímž má býti zabráněno tříštění vkladů, jak tvrdí stěžovatelka, nemá však významu na venek, kde jest nezbytno, aby každý komanditista vykázal v rejstříku číselně svůj vklad (čl. 151 čís. 4 obch. zák.). Předpis Šu 139 něm. obch. zák., k němuž poukazuje rekurentka, vykládajíc jím smysl článku VII. společenské smlouvy, a dle něhož může každý z dědiců učiniti setrvání ve společnosti závislým na tom, že mu bude přiznáno postavení komanditisty a uznána část vkladu zůstavitelova na něho připadající jako jeho komanditní vklad, svědčí právě názoru zde zastávanému.

Čís. 5975.

I přímé odebrání vypožadovaných věcí spadá pod válečné úkony podle zák. čl. LXVIII:1912. V případě potřeby mohou věci přímo vojskem (bez spolupůsobení správních neb obecních úřadů) a přímo od držitelů býti vypožadovány, ba i v jejich nepřítomnosti odebrány. Přímé vypožadování neb odebrání potřebných věcí jest válečným úkonem držitele i tehdy, když přímá cesta nebyla sice nezbytnou, ale přece byla nastoupena. Náhradu jest tu uplatňovati pořadem správním.

Nevyjádril-li se Nejvyšší soud v dřívějším rozhodnutí v téže věci, zda patří věc před úřady správní, či před zemský soud v Praze podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n., nýbrž jen, že jde o nárok veřejnoprávní, o němž, není-li proň předepsán pořad správní, byl by povolán rozhodovati zemský soud v Praze, není závady, by v pozdějším rozhodnutí Nejvyššího soudu nebyla odmítnuta žaloba pro příslušnost správních úřadů.

Pro nárok ze zákona o zabírání budov k veřejným účelům není příslušným zemský civilní soud v Praze podle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n.

Předpisy platné o zabírání budov a příslušnost podle těchto předpisů.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1926, R I 307/26.)

Žalobce, bydlící na Slovensku, domáhal se na Československém eráru náhrady za předměty, spotřebované československým vojskem, jakož i náhrady škody za používání lázní. K námitce nepřípustnosti pořadu práva soud první stolice (zemský soud v Praze) žalobu odmítl. Rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva. D ů v o d y: Prvý soud vyhověl námitce nepřípustnosti pořadu práva a odůvodňuje své rozhodnutí tím, že podle tvrzení žalobce předměty, o něž se jedná, byly od žalobce vyžádány a lázně obsazeny vojskem na poukaz vojenského posádkového velitelství a že proto vzhledem k tomuto přednesu není soud v pochybnosti o tom, že lázně žalobcovy byly zabráný a všechny dotyčné věci vyžádány vojskem na základě zákona o válečných úkonech. Kdyby pravdivě bylo, že předměty ony byly vyžadovány na základě zákona o válečných úkonech, pak by ovšem byl správný názor prvního soudu, že pořad práva je nepřípustný. Tato okolnost však nijak nebyla prokázána. Z tvrzení žalobce, že věci byly vzaty do užívání jménem vojenského velitelství a že i lázně byly důstojníky a mužstvem posádky vzaty do užívání jménem vojenského velitelství, nelze s bezpečností usuzovati na to, že se tak stalo na základě zákona o válečných úkonech. Vždyť stejně se mohlo tvrditi, že zabrání budov provedeno bylo na základě zákona ze dne 11. června 1919, čís. 332 sb. z. a n. o zabírání budov pro účely veřejné, zejména pro ubytování vojska (zákon čís. 180/1920, čís. 523/1920, čís. 304/1921). Na věci ničeho nemůže změnit to, že věci byly vyžádány jménem vojenského velitelství, poněvadž toto samo není oprávněno vymáhati úkony na základě zákona o válečných úkonech. Kdo k tomu je oprávněn a jak postupovati se má, stanoví zákon uherský v §u 27. Bylo věcí strany žalované, aby podala jasný důkaz o tom, že všechny předměty byly požadovány na základě zákona o válečných úkonech. Dokud takový důkaz nebude podán, nelze rozhodnouti ve smyslu napadeného usnesení.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

S náhledem druhé stolice, že věc patří na pořad práva, nemůže nejvyšší soud souhlasiti. Že i odevzdání vypožadovaných movitých věcí spadá pod úkony válečné podle zákona čl. LXVIII z roku 1912, o tom nemůže býti vzhledem k předpisům §§ 1, 23 a zvláště 24 zajisté pochyby. Přejde jen na výklad předpisů §§ 27 a 30. Dle §u 27 určuje zásadně ministr zemské obrany, v jakém objemu, kdy a kde povinnost k válečným úkonům nastává, v naléhavých případech mohou však vo-

jenší velitelé (úřady) vznésti požadavek přímo na správní úřady, v mimořádných případech bezprostředně na obce, při čemž úřady ty (obce) dodání válečných úkonů nařídí. V případě pilné potřeby mohou dokonce nevyhnutelně nutné výkony býti vypožadovány přímo od povinných osob. Dle §u 30 mohou správní úřady a obecní představenstva v případě odpírání nebo zdržování válečného úkonu vymáhati jej i důhonem a k tomu cíli i vojenskou assistenci si vyžádati. Jestliže však požadavku se nevyhoví včas aneb v žádané míře a je-li to naprosto nemožno, dožádati se spolupůsobení správních úřadů nebo obcí, mohou výkony bez jejich intervence přímo vojskem býti vypožadány a při odpírání nebo zprotivení se za zodpovědnosti velitele vynuceny býti nebo v nepřítomnosti držitele odebrány býti (roz. věci předmět úkonu tvořící), jen má velitel v tomto případě dle možnosti přibrati důvěrníky. Dle toho mohou potřebné předměty v případě potřeby přímo vojskem (bez intervence správních neb obecních úřadů) a přímo od držitelů vypožadovány, ba i v jejich nepřítomnosti odebrány býti. Zda zrovna takový případ nastal, t. j. podmínky přímého vypožadování nebo odebrání tu jsou čili nic, nemůže býti rozhodno, neboť velmi často bude to velmi pochybno, pokud se týče nebude lze na vojsku žádati, aby napřed provádělo podrobné zkoumání, zda to možno či nemožno provésti předepsanou pravidelnou úřední cestou, a zákon zajisté nechce, by v případech, kde snad by to bylo dalo se provésti i úřední cestou, vojsko však to provedlo přímo, nepovažovalo se to už za vypožadování; neboť, nemělo-li by to považováno býti za vypožadování, zač tedy? Není a nemůže to býti nic jiného, neboť je-li přímé vypožadování neb odebrání potřebné věci válečným úkonem držitele v případě, že cesta přímá byla nezbytná, musí jím býti, i když byla zbytná, ale přece byla nastoupena. Zkrátka protivou vypožadování neb odebrání je teprv odcizení, kde odnímající chce si věc přivlastniti bez úplaty; kde však je hotov k úplatě, t. j., kde dle povahy věci je vyloučeno, že obmýšlel plenění, loupež, krádež, zkrátka deliktní nabytí, tam je to pořád vypožadováním válečného úkonu a na způsobu, zda se to stalo nepřímou skrze úřady či bezprostředně mezi vojskem a držitelem, nezáleží nic. Z toho důvodu je též lhostejno, zda vojsko přibralo důvěrníky čili nic. Tak tedy, kde nelze mluvit o deliktním odnětí, jež pravidelně bude se dít na vrub odnímajících jednotlivců, je to nutně vypožadování, neboť třetího případu není. Tak uznal nejvyšší soud už v rozhodnutí ze dne 23. února 1926, č. j. R I 1087/25 čís. sb. 5778 a nemá příčiny od stanoviska tam zaujatého se uchýlit. Mylným je názor rekursního soudu, že o vypožadování válečných úkonů nemůže prý jíti přes to, že věci byly vypožadovány jménem vojenského velitelství, ježto prý toto samo není oprávněno vymáhati úkony válečné, nýbrž prý jen orgány jmenované v §u 27 cit. zák. a způsobem tam předepsaným. Tu úplně přehlíží rekursní soud další ustanovení zákona (§ 30), jakož zvláště účel a ducha jeho, jak shora vyložen. Jestliže tedy v tomto případě žalobce žaluje o náhradu z toho důvodu, že vojenská posádka v roce 1919 v druhém pololetí a pak v roce 1920 odebrala mu za úče-

lem užívání různý nábytek a nádobí a jiné předměty proti potvrzení, dále že táž posádka vzala v užívání jeho lázeňský omnibus jakož i parní lázně a spotřebovala k vytápění lázní jeho uhlí, a to vše, že se stalo, jak v protokole ze dne 28. ledna 1926 výslovně tvrdil, n a r o z k a z v e - l i t e l s t v í roz. posádkového, nemůže býti pochyby o tom, že to bylo vypořádání ve shora vyloženém smyslu zákona o válečných úkonech, a že tedy jde o nárok, o němž rozhodovati povolány jsou v §u 33 zák. čl. LXVIII z roku 1912 smíšené správní komise tam jmenované, takže tím jest vyloučena i příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. K tomu doložití dlužno, že neprávem odvolává se žalobce na rozhodnutí Nejvyššího soudu sice v této věci, ale v jiném sporu, totiž sporu vedeném u sedrie v Rimavské Sobotě a u tabule v Košicích vydané ze dne 27. května 1925, č. j. R III 303/25, že prý jím příslušnost zemského soudu v Praze byla uznána a že to tedy je závazné. Kdyby příslušnost ta byla bývala vskutku uznána, pak by arci tu byl případ §u 42 odst. 3 j. n. a nepřípustnost pořadu práva by vyslovena býti nemohla. Ale předpoklad ten nedopadá. Neboť usnesením ze dne 31. října 1924 vyslovila sedrie v Rimavské Sobotě: a) v e v ý r o k u, že sporu překážející námitce žalované strany vyhovuje a rozepří zastavuje a jen b) v d ů v o d e c h se vykládá proč, proto totiž, že jde prý o soukromoprávní nárok, ježž prý uplatňovati dlužno, ježto směřuje proti státu, dle zákona z 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. u zemského soudu v Praze. Soudní tabule v Košicích usnesením ze dne 11. března 1925 R II 9/25-11 změnila toto sedriální usnesení, zamítla námitku sporu překážející a nařídila projednání věci. Nejvyšší soud pak citovaným již usnesením ze dne 27. května 1925 obnovil v e v ý r o k u usnesení sedrie, tedy ne v důvodech, nýbrž přičinil vlastní důvody toho obsahu, že žalobní nárok odvozuje se z poměru veřejnoprávního a že takové nároky, p o k u d o n i c h n e r o z h o d u j í p o d l e z á - k o n a ú ř a d y s p r á v n í, náležejí dle citovaného zákona čís. 4 z roku 1918 před zemský soud v Praze, při čemž podotknuto, že Nejvyšší soud nemohl si všimati tvrzení rekursu, že žalobce podal žádost ve smyslu §u 33 zákona o válečných úkonech až po uplynutí lhůty a že byl s žádostí tou ministerstvem odmítnut. Dle toho tedy nejvyšší soud se nevyjádřil, patří-li věc před úřady správní či před zemský soud v Praze, nýbrž jen, že jde o nárok veřejnoprávní, o němž, není-li proň předepsán pořad správní, byl by povolán rozhodovati zemský soud v Praze, takže otázka ta zůstala otevřenou. Dále dlužno se vypořádati s důvodem rekursního soudu, jenž praví, že stejně dalo by se na základě hořejšího skutkového stavu, na nějž žalobce svůj nárok zakládá, tvrditi, že zabrání budov provedeno bylo dle zákona ze dne 11. června 1919, čís. 332 sb. z. a n. o zabírání budov pro účely veřejné, zejména pro ubytování vojska dle zákonů čís. 180/1920, čís. 523/1920 a čís. 304/1921. Rekursní soud tu přehlíží úplně skutkový stav, jakož i obsah předpisů jím právě citovaných. Otázka zabírání bytů sem nepatří: Dle zákona ze dne 11. června 1919, čís. 332 sb. z. a n. o zabírání bytů k účelům veřejným prováděla zabírání tato zemská správa politická a o náhradě rozhodoval dle §u 4 o k r e s n í s o u d v ř í z e n í n e s p o r n é m, na Slovensku

dle zákona čís. 180 z 19. března 1920 pak prováděl zabírání županský úřad a rozhodoval o náhradě okresní soud v řízení dle zákona čl. XLI. z roku 1881. Oba tyto zákony nahrazeny byly potom zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 304 sb. z. a n. (§ 13), jenž vstoupil v účinnost dne 6. září 1921 a má v §u 4 odst. 9 a 11 též ustanovení o příslušnosti a řízení v příčině náhrady jako zákony jím zrušené. Nenáležela by tedy věc ani zde před zemský soud v Praze, nýbrž před místně příslušný okresní soud na Slovensku. Nařízení vlády ze dne 13. září 1920, čís. 523 sb. z. a n. pak provádí pouze novelu k zákonu o ubytování vojska ze dne 7. dubna 1920, čís. 248 sb. z. a n. a nepraví k otázce, o niž jde, nic. To platí i o právě citované novele. Dlužno tudíž sáhnouti zpět až na zák. čl. XXXVI. z roku 1879, jenž jest právě zákonem o ubytování vojska a novelu k němu XXXIX z roku 1895, z nichž první obsahuje v §u 20 předpis o příslušnosti, přikazuje provádění ubytovacích záležitostí, k nimž dle §u 19 patří i odměna za potřeby ubytovací, jakož i stížnosti proti rozhodnutím v nich vydaným správním úřadům tam jmenovaným. Do opět jiné skupiny pak patří vládní nařízení ze dne 21. května 1920, čís. 366 sb. z. a n., jehož se finanční prokuratura v dovolacím rekursu dovolává. Jest to prováděcí nařízení k zákonu ze dne 15. dubna 1920, čís. 333 sb. z. a n. o náhradě škody obětem politické persekuce za války 1914—1918 a výslovně vylučuje v §u 1 čís. 5 náhradu podle zákona o válečných úkonech dle cit. čl. 68 z roku 1912 stanoví k zjištění škod těch smíšené komise (§§ 8, 9, 11) a vůbec nedává právního nároku na náhradu (§ 12). K zákonům o válečných úkonech náleží spíše vládní nařízení čís. 298 a 303/1919, pak čís. 379/1921, vesměs stanovící, kdy počíná lhůta k válečným úkonům a konečně čís. 66 a 424/1921 stanovící, kdy počíná lhůta 6 měsíců předepsaná v §u 33 zákona o válečných úkonech k uplatňování nároků na náhradu.

Čís. 5976.

Není třeba, by povolání spoluporučníka ve smyslu §u 211, poslední odstavce, obč. zák. stalo se některým ze způsobů prohlášení vůle uvedených v §u 577 obč. zák. Stačí, když otec prohlásil vůli zcela určitě, úplně při smyslech, bez nátlaku, podvodu a podstatného omylu.

(Rozh. ze dne 27. dubna 1926, R I 320/26.)

Žádosti Gustava W-a, by byl jmenován spoluporučníkem nezletilcovým, ježto si to otec nezletilcův přál, soud první stolice vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Rekurs jest ospravedlněný. Ustanovení §u 211 posledního odstavce první věty obč. zák., že při volbě spoluporučníka jest nejprve vzíti zřetel na prohlášenou vůli otcovu, odpovídá předpisu §u 196 obč. zák. o povolání k poručenství závětí, to jest, že poručenství náleží především tomu, koho otec k tomu povolal. Musí se proto povolání to státi některým ze způsobů prohlášení poslední vůle v §u 577 obč. zák. předepsaných. Zůstavitel platného pořízení nezanechal a nemohl proto také platně prohlásiti vůli, v §u 211